

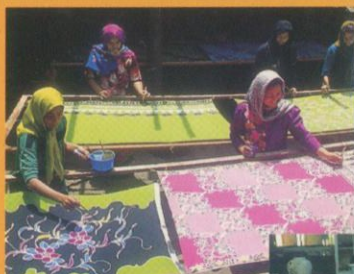
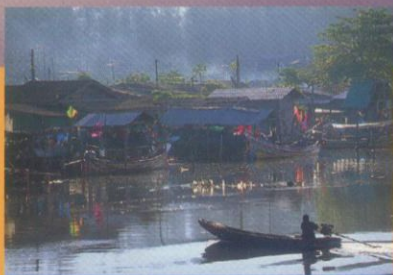
ฉบับนี้แนะนำการจาก

อนก
ฉบับที่ ๑๐

คู่มือท่องเที่ยว

นราธิวาส

- ท่องเมืองตากซิม
- ถิ่นผ้าบาติก
- การละเล่นพื้นบ้าน สีสันงานประเพณี
- บูโต-สุโหพาติ ป่าใหญ่ใบไม้สีทอง

รูปเรือใบเติ้มกำลั้งแล่นกางใบ
สัญลักษณ์ของจังหวัดนี้ เดิมเป็นรูปต้นยาง
กับคนกริดยาง หมายถึงอาชีพในการทำสวนยางพารา
ของชาวเมืองนราธิวาสส่งยางไปจำหน่าย
ยังต่างประเทศปีละมากๆ
ต่อมาได้เปลี่ยนเป็นรูปเรือใบเติ้มกำลั้งแล่นกางใบ

คำขวัญประจำจังหวัด

ถักบิลราชกำหนัก ชนรักศาสนา นราภักดีพลันตา
ปาโจตรังโจ หล่องใหญ่แร่ทอง ลอกลงหอบหวาน

สารบัญ

ลักษณะทางภูมิศาสตร์	๓
สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์	
และศิลปกรรมท้องถิ่น	๔
เที่ยวในเมืองนราฯ	๗
ชมหาดทรายเมืองชายทะเล	๙
แผนที่จังหวัดนราธิวาส	๑๐
ท่องเที่ยวธรรมชาติและธารน้ำตกแดนใต้	๑๒
ผจญไพรในป่าดงดิบ	๑๔
การละเล่นพื้นบ้าน สีสันทนาการประเพณี	๑๗
ที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวก	๑๘
การเดินทาง	๑๘

จังหวัดนราธิวาสเดิมเป็นเพียงหมู่บ้านชาวประมง ซึ่งตั้งอยู่ปากแม่น้ำบางนราติดชายทะเลอำเภอไทย ในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช บ้านบางนราถูกจัดให้อยู่ในเขตปกครองของเมืองสายบุรี ต่อมาถูกย้ายมาอยู่ในปกครองของเมืองระแงะ ซึ่งเป็นเมืองหนึ่งในมณฑลปัตตานี ปี พ.ศ. ๒๓๔๕ เกิดมีโจรร้ายปล้นสะดมมากมายในมณฑลปัตตานี เหลือกำลั้งที่พระยาปัตตานีจะจัดการลงได้ จึงขอความช่วยเหลือไปยังพระยาสงขลาให้ช่วยมาปราบปรามจนสำเร็จ พร้อมทั้งจัดวางนโยบายแบ่งแยกเมืองปัตตานีออกเป็น ๗ หัวเมือง คือ เมืองปัตตานี เมืองหนองจิก เมืองยะลา เมืองรามัน เมืองระแงะ เมืองสายบุรี และเมืองยะหริ่ง

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวเกิดกบฏใน ๔ หัวเมืองปักษ์ใต้ โดยมีพระยาปัตตานี พระยาหนองจิก พระยายะลา และพระยาระแงะสมคบร่วมมือกัน พระยาสงขลาจึงยกกำลังมาปราบปรามโดยมีพระยาเยหริ่งเป็นกำลังสำคัญช่วยทำการปราบปรามจนสำเร็จ ภายหลังได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้รักษาราชการเมืองระแงะสืบต่อจากพระยาระแงะที่หลบหนีไป และได้ย้ายที่ว่าการจากบ้านระแงะมาตั้งใหม่ที่ตำบลตันหยงมัส หรืออำเภอระแงะในปัจจุบัน

ปี พ.ศ. ๒๔๔๙ สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงยกเลิกการปกครองแบบเก่า ขณะเดียวกับบ้านบางนราได้เจริญขึ้นเป็นชุมชนใหญ่จนกลายเป็นเมืองศูนย์กลางทางการค้าชายฝั่งทางบกและทางทะเล และเพื่อให้การดูแลและขยายเมืองเป็นไปด้วยดี ในวันที่ ๒๗ กรกฎาคมปีเดียวกันจึงมีประกาศพระบรมราชโองการให้แยก ๗ หัวเมืองออกจากมณฑลเทศาภิบาล เรียกว่า 'มณฑลปัตตานี' ในช่วงนี้ได้ย้ายที่ว่าการจากเมืองระแงะมาตั้งที่บ้านมะนาโล

ในปี พ.ศ. ๒๔๕๔ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จประพาสมณฑลปักษ์ใต้ ได้เสด็จพระราชดำเนินยังบ้านบางนราในวันที่ ๑๐ มิถุนายน และพระราชทานชื่อว่า 'นราธิวาส' อันมีความหมายว่า 'ที่อยู่ของคนดี' ถัดมาในปี พ.ศ. ๒๔๖๕ มีการปรับปรุงระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาคครั้งใหญ่ โดยการเปลี่ยนชื่อเมืองมาเป็นจังหวัด เมืองนราธิวาสจึงเปลี่ยนมาเป็นจังหวัดนราธิวาสนับแต่นั้นเป็นต้นมา

ลักษณะทางภูมิศาสตร์

นราธิวาสจัดเป็นเมืองใต้สุดของประเทศไทย ซึ่งตั้งอยู่บนส่วนปลายของแหลมมลายูที่ยื่นยาวออกไปสู่คาบสมุทรอินโดจีน ลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขาสลับซับซ้อนปกคลุมไปด้วยป่าไม้ถึง ๒ ใน ๓ ของพื้นที่ทั้งหมด ทิวเขามากมายเหล่านี้เกิดจากการเคลื่อนที่ของเปลือกโลกในตอนต้นมหายุคซีโนโซอิก ทอดตัวเหยียดยาวในแนวเหนือ-ใต้ โดยมีเทือกเขาสันกาลาสีร์ทอดตัวจากจังหวัดสตูลเลาะเลียบริมเขตแดนไทยและประเทศมาเลเซีย เปรียบเสมือนกระดูกสันหลังของคาบสมุทรมลายู นอกจากนี้ยังปรากฏรอยเลื่อนขนาดใหญ่เกิดขึ้นหลายแนว พื้นที่ส่วนใหญ่จึงมีลักษณะสูงต่ำแตกต่างกันออกไปเป็นอย่างมาก

บริเวณด้านทิศตะวันตกของคาบสมุทรผืนแผ่นดินมีการยกตัวสูงขึ้นแล้วลาดเอียงไปสู่ที่ราบต่ำด้านทิศตะวันออกจดท้องทะเลฝั่งอ่าวไทย ทิวเขาเหล่านี้เป็นต้นกำเนิดลำน้ำสำคัญของจังหวัดนราธิวาส ๔ สาย คือ แม่น้ำบางนรา แม่น้ำสายบุรี แม่น้ำตากใบ และแม่น้ำสุโงโก-ลก ไหลจากทิศตะวันตกลงสู่ที่ราบด้านทิศตะวันออกไปลงท้องทะเลฝั่งอ่าวไทย บริเวณปากแม่น้ำและริมฝั่งชายทะเลปรากฏตะกอนดินยุคควาเทอร์นารีที่ถูกพัดพามากับสายน้ำ ทับถมต่อเนื่องเป็นที่ราบเหยียดยาวขนานไปกับท้องทะเลหนาแน่นขึ้นเรื่อยๆ บางส่วนกลายเป็นป่าชายเลนและหาดเลน ขณะที่พื้นที่บางส่วนต่อมาภายหลังได้แปรเปลี่ยนเป็นผืนแผ่นดินแห่งใหม่ ลักษณะเดียวกับการเกิดใหม่ของ

ผืนแผ่นดินบริเวณลุ่มน้ำเจ้าพระยาที่ยื่นยาวออกไปสู่ท้องทะเลตลอดเวลา

ด้วยเป็นเมืองที่ตั้งอยู่ตอนใต้สุดของไทย ซึ่งเป็นเขตรับลมมรสุมจากฝั่งทะเลอันดามันและทางฟากฝั่งอ่าวไทยตลอดทั้งปี ในรอบปีจึงมีเพียงฤดูร้อนและฤดูฝน โดยฤดูร้อนอากาศจะร้อนขึ้น ส่วนฤดูฝนฝนจะตกหนักต่อเนื่องในช่วงเดือนตุลาคมถึงเดือนมกราคม อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดทั้งปีจึงสูงเพียง ๒๗ องศาเซลเซียส

พรรณไม้ในป่าพรุสินธุ

เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติป่าพรุสินธุ

สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์และศิลปกรรมท้องถิ่น

โบราณสถานบ้านโคกอิฐ ในบ้านโคกอิฐ ห่างจากตัวเมืองประมาณ ๔๒ กิโลเมตร แยกขวาทิศทางหลวงหมายเลข ๔๐๔๔ นราธิวาส-สุโงโก-ลก ประมาณ ๔ กิโลเมตร จากนั้นแยกขวาไปอีก ๕ กิโลเมตร ลักษณะเป็นเนินดินบนเนื้อที่ประมาณ ๑ ไร่ ชาวบ้านเรียกว่า 'อิฐกอง' เนื่องจากมีเศษอิฐ กองหินขนาดใหญ่ และถ้วยชามสมัยโบราณของจีนจำนวนมากมาย่อยทั่วบริเวณ

ตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์ระบุว่า เมื่อประมาณ ๔๐๐ ปีก่อนบริเวณอิฐกองแห่งนี้เป็นสถานที่แวะพักของพ่อค้าวาณิชระหว่างล่องเรือสำเภาค้าขายไปยังประเทศอินโดนีเซีย ขณะเดียวกันยังเป็นที่ตั้งรกรากของพระองค์เจ้าพุทธโธมะ หรือที่รู้จักของชาวบ้านว่าโต๊ะชายดำ ผู้มีเชื้อสายมอญ-ไทยใหญ่ และไทยลื้อ ชาวบ้านปัจจุบันเชื่อกันว่าได้ผินดินบริเวณนี้มีสมบัติล้ำค่าฝังซ่อนอยู่มากมาย

วัดชลธาราสิงเห จากสี่แยกตลาดคาบไบก์แยกซ้ายไปประมาณ ๑๐๐ เมตร ได้รับความขนานนามว่า วัดพิทักษ์แผ่นดินไทย สร้างในราว พ.ศ. ๒๔๐๓ ปลายรัชกาลที่ ๔ สมัยที่ตากใบอยู่ในเขตปกครองของรัฐกลันตัน โดยสมัยนั้นพระครูโสภาสพุทธคุณ (พุด) เป็นผู้ขอพื้นที่สร้างวัดนี้จากสุลต่านผู้ปกครองรัฐกลันตันในยุคต้นกรุงรัตนโกสินทร์ ซึ่งอังกฤษมีอำนาจเหนือดินแดนทางตอนใต้ของไทยในสมัยรัชกาลที่ ๔ ทำให้มีการปักเขตแดนใหม่รุกล้ำเข้ามาในผืนแผ่นดินไทยในปี พ.ศ. ๒๔๕๒ แต่ฝ่ายไทยอ้างถึงการมีอยู่ของชุมชนชาวไทยโดยอาศัยวัดชลธาราสิงเหเป็นที่ตั้ง อังกฤษจึงยอมยกดินแดนแถบนี้เป็นของไทย และใช้แม่น้ำโก-ลกเป็นเส้นแบ่งพรมแดนแทนในเวลาต่อมา

ศิลปกรรมโดดเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ของวัด ได้แก่ ภูมิไม้มรดกมลายู สร้างโดยพระครูพิณจสมณการ ในปี พ.ศ. ๒๔๖๓ ต่อมากรมศาสนาบูรณะเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๙ สวยงามด้วยลวดลายและสีฉูดฉาดผนังหน้าบันและบนเพดาน ด้านบนประดับด้วยไม้ฉลุลาย ขณะที่ด้านข้างรอบภูมิมากมายไปด้วยหน้าต่างขนาดเล็กรอบตัวอาคารเป็นที่ประดิษฐาน ภูมิเรือนไม้เก่าแก่ริมหน้า พระอุโบสถที่ตั้งงามด้วยจิตรกรรมฝาผนังภายใน วิหารเก๋าด้านหลังวัดประดับประดากรรมปูนปั้นรูปพระนารายณ์ ๔ กร และเครื่องถ้วยชามสมัยราชวงศ์ชองกับพระพุทธรูปปางสมาธิประดิษฐานอยู่ภายใน บริเวณลานวัดเป็นที่ตั้งอนุสาวรีย์พระครูโสภาสพุทธคุณ เจ้าอาวาสผู้ก่อตั้งวัดชลธาราสิงเห

เด็กสาวไทยมุสลิมไปโรงเรียนศาสนา

มัสยิด ๓๐๐ ปี

ตลาดตาบ-ด่านตากใบ แหล่งค้าขายของผู้คนหลากหลายในเมืองชายแดนด้านตะวันออก กางกันด้วยแม่น้ำสุโข-กระหว่งประเทศไทยกับรัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย เป็นจุดติดต่อค้าขายและจุดผ่อนปรนสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการเดินทางไปยังประเทศมาเลเซีย ด้านฝั่งไทยเป็นที่ตั้งของด่านศุลกากรและตลาดสินค้า ด้านมาเลเซียเป็นตลาดจำหน่ายสินค้าปลอดภาษี ส่วนใหญ่จะเป็นของกิน นอกจากนี้ยังมีสินค้าน่าสนใจ เช่น เสื้อผ้าและเครื่องใช้ไฟฟ้าจำหน่ายทั่วไป หากเดินทางต่อไปอีกประมาณ ๒๐ กิโลเมตรจะถึงตัวเมืองโกตาบารู ซึ่งมีพระราชวังสุลต่านเป็นจุดเด่นที่น่าสนใจ

การเดินทางข้ามไปยังประเทศมาเลเซียจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายของมาเลเซียอย่างเคร่งครัด เช่น ไม่พกพาอาวุธปืนเข้าไป มิเช่นนั้นจะได้รับโทษถึงประหารชีวิต โดยยื่นพาสปอร์ต หรือบัตรผ่านแดน

ศูนย์ศิลปาชีพ พระตำหนักทักษิณราชธานี

ชั่วคราวยังด่านตรวจคนเข้าเมืองตากใบ จากนั้นข้ามแพขนานยนต์ประมาณ ๑๐ นาที โดยด่านจะเปิดให้บริการเวลา ๐๕.๐๐-๑๕.๐๐ นาฬิกา

ด่านสุโขโก-ลก เมืองสุโขทัย เป็นจุดเชื่อมทางการค้าขายและเดินทางติดต่อระหว่างประเทศไทยกับมาเลเซีย สะดวกสบายด้วยสะพานขนาดมาตรฐานเชื่อมเส้นทางระหว่างประเทศ ห่างจากสถานีรถไฟสุโขทัยประมาณ ๑ กิโลเมตร ในเมืองมีที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน สำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาพักผ่อนและเลือกซื้อหาสินค้าราคาถูกประหยัคนานาชนิด

วัดโตะโมะ ในอำเภอสุดิริน เป็นวัดหลวงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ โปรดให้สร้าง เพื่อเป็นสถานที่ประกอบพิธีทางศาสนาและศูนย์รวมแห่งศรัทธาของชาวตำบลภูเขาทอง ภายในวัดบางส่วนยังจัดให้เป็นศูนย์ศิลปาชีพ ซึ่งส่งเสริมอาชีพและฝึกฝีมือแก่กลุ่มแม่บ้าน เช่น การทอผ้าไหม แกะสลัก และจักสาน ย่านลิเกา บริเวณวัดยังเป็นที่ตั้งของศาลเจ้าแม่โตะโมะ ซึ่งเป็นที่เคารพศรัทธาของทั้งชาวไทยเชื้อสายจีนและประชาชนทั่วไปมาเลเซียและสิงคโปร์ เดิมเป็นที่ประดิษฐานเจ้าแม่โตะโมะ ปัจจุบันได้ย้ายเชิญไปประดิษฐานที่ศาลเจ้าในอำเภอสุดิริน-ลก ส่วนด้านหลังวัดโตะโมะไปประมาณ ๓ กิโลเมตรมีร้านไปด้วย

ไม้ขนาดใหญ่และน้ำตกโตะโมะที่สวยงาม ด้วยสายน้ำลดหลั่นลงมา ๔ ชั้น บริเวณวัดจึงเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจยอดนิยมอีกแห่งหนึ่ง

มัสยิดโตะมาเนาะ

หรือมัสยิดวาดีอัลฮูเซน ห่างจากตัวอำเภอบาเจาะประมาณ ๔ กิโลเมตร แยกจากถนนสายปัตตานี-นราธิวาส ก่อนถึงอำเภอยังมีทางแยกขวาไปถึงมัสยิด สร้างด้วยไม้ตะเคียนทั้งหลัง ตั้งตระหง่านมากกว่า ๓๐๐ ปี ใช้สลัก

มัสยิด ๓๐๐ ปี

ไม้ยัดแทนตะปู หรือสกรูเหล็ก ลักษณะศิลปะไทยพื้นเมือง
ประยุกต์ ผสมศิลปะจีน-มลายู สร้างในปีฮิจเราะฮ์ที่ ๑๐๔๔
หรือประมาณปี พ.ศ. ๒๖๖๗ โดดเด่นด้วยอาคารไม้
เก่าแก่ ๒ หลังติดกัน หลัง
แรกซ้อนทับด้วยหลังคา ๓
ชั้น มุงกระเบื้องดินเผาบน
โดมแบบเก้งจีน หลังที่ ๒
มีหลังคา ๒ ชั้น ชั้นที่ ๒
เป็นจักรูฐานรองรับอยู่บน
หลังคาชั้นแรก ครอบฐาน
แกะสลักเป็นถ้ำบ้านเจาะ
ลวดลายต่างๆอย่างสวย
งาม ปัจจุบันยังใช้ในการ
ประกอบพิธีทางศาสนา

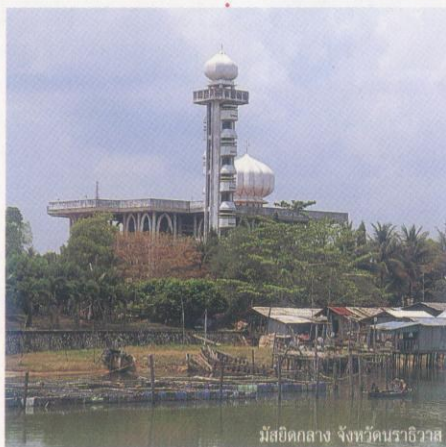
จากคำบอกเล่าและ
บันทึกที่กล่าวถึงมัสยิด

แห่งนี้คาดว่าแต่เดิมบ้านตะโละมานะเป็นหมู่บ้าน
ใหม่ที่ท่านวันฮุเซน หรือฮัยดะฮุเซน ซึ่งเป็นอาจารย์สอน
ศาสนาที่บ้านสะนอ (สะนอญันญาร์) ได้พาลูกบ้านอพยพ

- หลบภัยสงครามสมัยที่ไทยยกทัพมาตีปัตตานี โดย
- เจ้าเมืองปัตตานีซึ่งเป็นลูกศิษย์จัดแจงนำพามาตั้ง
- รกรากที่นิจนกลายเป็นชุมชนขนาดใหญ่ในปัจจุบัน

วิหารหลวงพ่อดง

ในวัดเชิงเขา ห่างจากที่ว่าการอำเภอบาเจาะประมาณ
๑๔ กิโลเมตร ธรรมสถาน
เก่าแก่คู่บ้านคูเมืองที่
เคารพและศรัทธาของ
ประชาชนทั่วไป ด้วย
หลวงพ่อดง ธรรมโชโต
อดีตเจ้าอาวาสวัดเชิงเขา
มรณภาพด้วยโรคชรา แต่
ร่างกายไม่เน่าเปื่อย กลับ
กลายเป็นหิน พุทธ

มัสยิดกลาง จังหวัดนราธิวาส

- สังขารไว้ในโลงกระจกในวิหารหลวงพ่อดงเพื่อกราบ
- ไหว้บูชา ปัจจุบันนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่าง
- ประเทศพากันมากกราบไหว้บูชาไม่ขาดสาย

เที่ยวในเมืองนรา

พลับพลาที่ประทับริมเขื่อนกำแพงนรา

สถานที่พักผ่อนหย่อนใจและออกกำลังกายของชาวเมืองนราชนนณภูผากักติ ริมแม่น้ำบางนรา ในบริเวณมีพลับพลาที่ประทับของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และพระบรมวงศานุวงศ์ในโอกาสเสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรการแข่งขันเรือก้อและ เรือยาว และเรือยอกอง ในงานของดีเมืองนราเป็นประจำทุกปี

มัสยิดกลางประจำจังหวัดนราธิวาส ตั้งอยู่

ถนนพิชิตบำรุง ก่อนถึงหาดนราทัศน์ นับเป็นศูนย์กลางแห่งศรัทธาและสถานที่ประกอบศาสนกิจของชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม ก่อสร้างในปี พ.ศ. ๒๕๒๔ ลักษณะเป็นอาคาร ๓ ชั้น สวยงามสะดุดตาด้วยหลังคาทรงโดมตามแบบมัสยิดทั่วไปและหอคอยสูงใหญ่ศิลปะประยุกต์ ถัดไปไม่กี่ไมล์เป็นชุมชนชาวประมง ซึ่งเป็นที่อาศัยและจุดจอดเรือในแม่น้ำบางนรา ยามเช้าเราเจพบเห็นวิถีชีวิตชาวทะเลและเรือก้อและทลากสิ่ลันวิ่งผ่านไปมา เป็นที่สะดุดตาอย่างยิ่ง

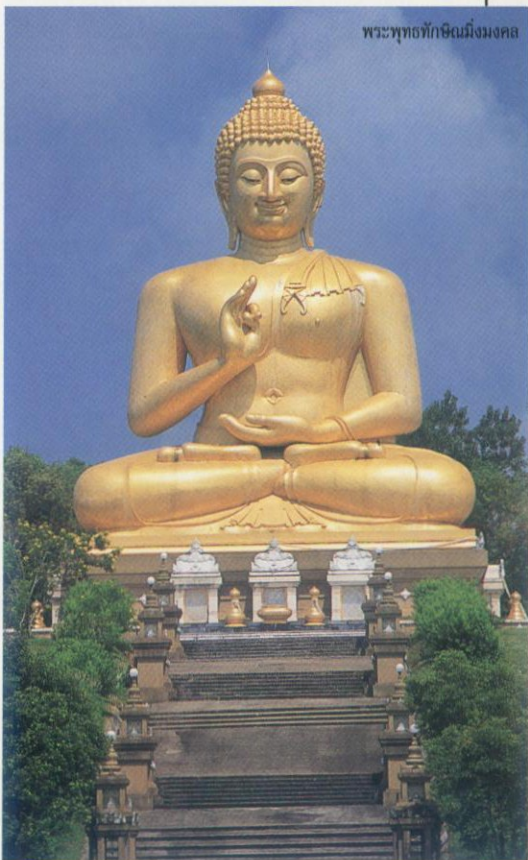
พระพุทธรูปยืนมืองนรา ริมถนนสาย

นราธิวาส-ระแงะ ห่างจากตัวเมืองประมาณ ๔ กิโลเมตร พระพุทธรูปประทับนั่งปางประทานพรที่สวยงามและสูงใหญ่ที่สุดในภาคใต้ ขนาดหน้าตักกว้าง ๑๗ เมตร สูง ๒๔ เมตร สร้างตามแบบพุทธศิลป์ สกุลช่างอินเดียตอนใต้ (แบบขอมมัม) แบบคอนกรีตเสริมเหล็กประดับกระเบื้องโมเสกสีทองทั้งองค์เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๐๔ นอกจากนี้ในอาณาบริเวณกว่า ๑๔๒ ไร่ของพุทธอุทยาน เขากงมีสิ่งก่อสร้างที่น่าสนใจ เช่น พระอุโบสถแบบช้างหมอบถวายดอกบัวและพระเจดีย์สิริมหามายารูปทรงระฆังคว่ำ

พระตำหนักกักขันธ์ราชนิเวศน์ ห่างจาก

อำเภอเมืองฯ ประมาณ ๔ กิโลเมตร ริมเส้นทางสายนราธิวาส-ตากใบ ครอบคลุมเนื้อที่ประมาณ ๓๐๐ ไร่ บริเวณเชิงเขาตันหยงและหาดทรายริมทะเล สร้างขึ้นในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๖ สำหรับเป็นที่ประทับ

พระพุทธรูปที่เขื่อนมึงมงคล

งานของดีเมืองนราและแข่งเรือก้อและ

พระตำหนักทักษิณราชนิเวศน์

แรมของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ และพระบรมวงศานุวงศ์ เมื่อเสด็จแปรพระราชฐานยังจังหวัดชายแดนภาคใต้ในช่วงเดือนสิงหาคม-ตุลาคมของทุกปี ลักษณะอาคารประทับก่ออิฐถือปูนทรงปั้นหยาสมัยใหม่ตามแบบนิยมของภาคใต้ แบ่งเป็นอาคารหมู่บน ซึ่งเป็นที่ประทับและตำหนักของกองราชเลขาฯ และอาคารหมู่ล่าง อันเป็นที่พักของทหารมหาดเล็ก ในบริเวณมีแปลงทดลองปลูกไม้ดอกไม้ประดับ ไม้นิติน รวมถึงโรงเลี้ยงไก่ฟ้า นก และสัตว์ป่าพันธุ์ต่างๆท่ามกลางแนวล้อมพรรณไม้ป่าดงดิบหายากของภาคใต้และไม่ใหญ่ร่มรื่นสวยงาม ส่วนบริเวณด้านล่างจัดเป็นอาคารศูนย์ศิลปาชีพพิเศษ ซึ่งเป็นแหล่งผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์หัตถกรรมและเครื่องปั้นดินเผาเพื่อเสริมสร้างรายได้และพัฒนาฝีมือแก่คนในท้องถิ่น

พระตำหนักฯ เปิดให้ประชาชนทั่วไปเข้าชม

ทุกวัน ตั้งแต่เวลา ๐๙.๐๐-๑๖.๐๐ นาฬิกา เฉพาะในช่วงที่ยังไม่ได้เสด็จแปรพระราชฐานก่อนประมาณ ๒ เดือน

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาศิลปกรรม

ห่างจากพระตำหนักทักษิณราชนิเวศน์ประมาณ ๒ กิโลเมตร แบ่งเป็นอาคารสำนักงาน แปลงสาธิต และแปลงวิจัยทดลองในพื้นที่ป่าพรุ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริจัดตั้งเพื่อดำเนินการปรับปรุง ศึกษา และทดลองวิจัยดินที่มีปัญหา นอกจากนี้ยังส่งเสริมและพัฒนาฝีมือในท้องถิ่น ผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์พื้นบ้านที่ทำจากกระจูดและปาทัน

หมู่บ้านกอน

แหล่งผลิตของฝาก อันเป็นสัญลักษณ์ของเมืองนราฯ ห่างจากตัวเมืองประมาณ ๑๖ กิโลเมตร ตามเส้นทางนราธิวาส-บ้านทอน ซึ่งนอกจากเรือกอบและขนาดจำลอง ของฝากยอดนิยมในหมู่บ้านยังมีศูนย์ผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์หัตถกรรมพื้นบ้าน เช่น เสื้อ

กระจูด จำหน่ายแก่นักท่องเที่ยวทั่วไป

ค่ายเจ้าพระยา

สถานที่พักผ่อนหย่อนใจที่น่าสนใจ ในจังหวัดนราธิวาส ภายในอาณาบริเวณอันกว้างใหญ่กว่า ๑,๖๐๐ ไร่ มีสนามกอล์ฟขนาด ๙ หลุม เปิดบริการนักเล่นทั่วไปทุกวัน สนามยิงปืนขนาด ๑๐ ช่องยิง เปิดบริการตั้งแต่เวลา ๐๘.๓๐-๑๖.๐๐ นาฬิกา ศาลและพระรูปกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ อันเป็นที่เคารพศรัทธาของประชาชนมากมาย และชายหาดค่ายจุฬาภรณ์ สถานที่พักผ่อนหย่อนใจยอดนิยม ด้วยชายหาดขาวสะอาดและสวยงาม อีกทั้งยังเป็นสถานที่ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พร้อมด้วยสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จร่วมในการยกพลขึ้นบกของหน่วยทหารนาวิกโยธินในการฝึก "ทักษิณ-๑๒" เมื่อวันที่ ๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๑๒ หลงเหลือยานสะเทินน้ำสะเทินบกที่ทรงประทับ ยอดแสดงไว้บริเวณหน้าสโมสรร่มเกล้า บริเวณหาดทรายค่ายจุฬาภรณ์

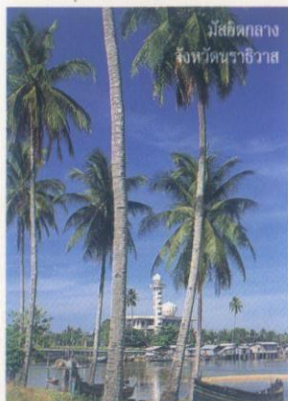
ชมหาดทรายเมืองชายทะเล

หมู่บ้านชาวเลบ้านญู อำเภอดากใบ ห่างจากตัวเมืองประมาณ ๒๐ กิโลเมตร ชายหาดทอดยาวกว่า ๒๕ กิโลเมตร เงียบสงบร่มรื่นด้วยทิวสนและต้นมะพร้าวขนานไปตลอดชายหาด มีร้านขายของที่ระลึก เช่น ผ้าบาติก ผ้าคลุมผม ตลอดจนอาหารทะเลสดๆ จากชาวประมงในราคาย่อมเยา

เกาะยาว อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอดากใบประมาณ ๑ กิโลเมตร มีสะพานไม้ยาวประมาณ ๕๐๐ เมตร เชื่อมระหว่างพื้นแผ่นดินกับเกาะ ซึ่งมีรูปทรงแคบยาวลาดไปด้วยหาดทรายสะอาดตาประมาณ ๔ กิโลเมตร ขนานไปกับน้ำทะเลใสสะอาดของชายฝั่งอ่าวไทย ร่มรื่นด้วยทิวมะพร้าวมากมายเรียงรายตลอดชายหาด

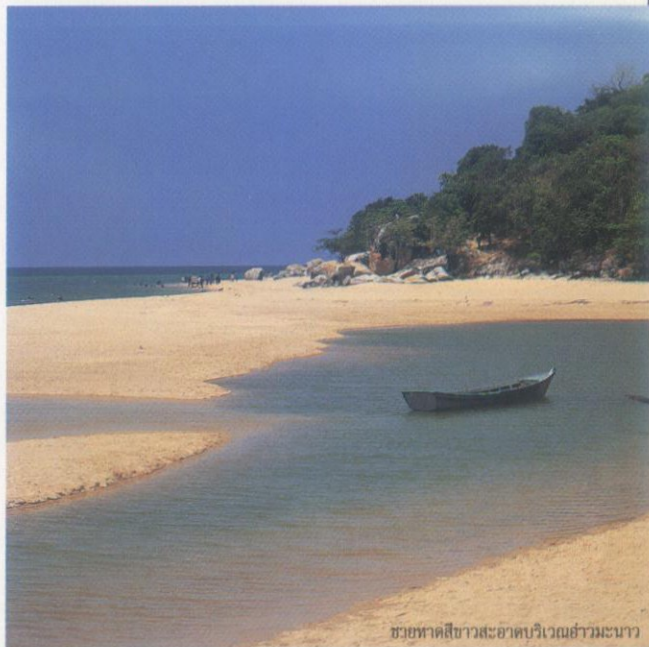
หาดเล็ญ จากอำเภอดากใบมาตามเส้นทางดากใบ-ตาบา ประมาณ ๔ กิโลเมตร จากนั้นแยกซ้ายไปอีก ๕๐๐ เมตร เป็นสวนสาธารณะใช้สำหรับพักผ่อนหย่อนใจของประชาชนทั่วไป มีหาดทรายทอดยาวศาลา และสวนหย่อมที่สวยงามบริเวณใกล้เคียงมีร้านอาหารและโรงแรมไว้บริการนักท่องเที่ยว

วนอุทยานอ่าวมะนาว จัดตั้ง

มัสยิดกลาง
จังหวัดนราธิวาส

- ขึ้นโดยสนองพระราชดำรินิรันดร์
- ส่งเสริมการท่องเที่ยวของสมเด็จพระ
- พระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรม
- ราชกุมารี โดยประกาศเป็นวนอุทยาน
- เมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๖ ในเขตป่าสงวน
- แห่งชาติพิเศษป่าเขาตันหยง จากตัวเมืองมาตามเส้นทาง
- นราธิวาส-ดากใบ จากนั้นแยกเข้าไปอีก ๓ กิโลเมตร
- บริเวณวนอุทยานฯ นำพักผ่อนหย่อนใจด้วยชายหาดขาว
- สะอาดสลัซโซ่หินน้อยใหญ่ โอบล้อมเป็นแนวยาวขนาน
- ชายฝั่งทะเลอ่าวไทย บนเนินเขาไม้จืดชืดชมวิวมองเห็นได้
- กว้างไกล ในเขตพระราชฐานมีน้ำตกขนาดเล็กเป็น
- เชิงชั้นสวยงามในยามฤดูฝน บริเวณอ่าวมะนาวและเขา
- ตันหยงจัดให้มีเส้นทางเดินเท้าศึกษาธรรมชาติ ตลอด
- เส้นทางมีป้ายสื่อความหมายธรรมชาติและต้นปรังทะเล
- ซึ่งเป็นพืชโคตเด่นที่พบเฉพาะริมชายฝั่งทะเลบริเวณนี้

ชายหาดสีขาวสะอาดบริเวณอ่าวมะนาว

แผนที่จังหวัดนราธิวาส

จังหวัดนราธิวาส ตั้งอยู่ทางตอนใต้สุดของภาคใต้และ
ของประเทศ แบ่งอาณาเขตการปกครองออกเป็น ๑๓ อำเภอ
คือ อำเภอเมืองฯ อำเภอตากใบ อำเภอสุไหงโกลก อำเภอ
สุไหงปาดี อำเภอแว้ง อำเภอสุคีริน อำเภอจะแนะ อำเภอ
ศรีสาคร อำเภอรือเสาะ อำเภอระแง อำเภอบาเจาะ อำเภอ
ยี่งอ และอำเภอเจาะไอร้อง

ทิศเหนือ จดจังหวัดปัตตานี

ทิศใต้ จดประเทศมาเลเซีย

ทิศตะวันออก จดอำเภอไทยและประเทศมาเลเซีย

ทิศตะวันตก จดจังหวัดยะลา

ผู้คนส่วนใหญ่ในบึงถือศาสนาอิสลาม ยังคงมีการเรียนและ
ใช้ภาษาหลายท้องถิ่น ยึดอาชีพทำสวนยางพารา สวนมะพร้าว
และผลไม้ต่างๆเป็นรายได้หลัก

ระยะทางจากอำเภอเมืองฯ ไปยังอำเภอต่างๆ

ยี่งอ	๑๒	กิโลเมตร
ระแงะ	๒๒	กิโลเมตร
บาเจาะ	๒๔	กิโลเมตร
ตากใบ	๓๓	กิโลเมตร
วือสาะ	๔๗	กิโลเมตร
สุโหงปาดี	๔๙	กิโลเมตร
จะแนะ	๕๐	กิโลเมตร
ศรีสาคร	๖๔	กิโลเมตร
สุโหงโกลก	๖๖	กิโลเมตร
แว้ง	๘๓	กิโลเมตร
สุคิริน	๑๐๓	กิโลเมตร

ระยะทางจากจังหวัดนครราชสีมาไปจังหวัดใกล้เคียง

ปัตตานี	๙๒	กิโลเมตร
ยะลา	๑๒๘	กิโลเมตร
สงขลา	๑๙๔	กิโลเมตร

กิจกรรมชาติและธารน้ำตกแดนใต้

เหมืองแร่ทองคำ บ้านโศ๊ะโละ: อำเภอสุคีริน เดิมเป็นเมืองทองคำที่ชาวฝรั่งเศสได้รับสัมปทานและเริ่มดำเนินการขุดหาทองคำก่อนปี พ.ศ. ๒๔๗๔ หลังสงครามอินโดจีนรัฐบาลไทยได้เข้าไปดำเนินการแทน ปัจจุบันได้หยุดกิจการเหมืองทองคำแล้ว ท่องเหลือสิ่งก่อสร้าง เช่น อุโมงค์ขุดทอง ที่ทำการ และบ้านพักเจ้าหน้าที่ แวดล้อมด้วยขุนเขาและป่าไม้ที่ยังคงไว้ซึ่งความสวยงามทางธรรมชาติ มีการสาธิตร่อนทองแบบพื้นเมือง ซึ่งพบเห็นแร่ทองคำได้จริง และบ้านพักสำหรับนักท่องเที่ยว จุคนได้ประมาณ ๒๕-๓๐ คน

บ้านชาโก อำเภอสุคีริน ชนเผ่าดั้งเดิมแห่งป่าดิบแล้งที่เรียกตนเองว่าชนเผ่าอัสรี ใช้ชีวิตเสรีในป่าดงดิบอันห่างไกล โดยอาศัยความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติเลี้ยงชีพ เมื่ออาหารขาดแคลนและอยู่กับที่นานเกินกว่า ๑ เดือนก็จะเคลื่อนย้ายกลุ่ม ซึ่งมีประมาณ ๗-๑๐ ครอบครัวไปยังผืนป่าที่สมบูรณ์แห่งใหม่บริเวณรอยต่อระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซียเรื่อยไป เอกลักษณ์อันโดดเด่นของชาโกก็คือ หมกทิก คิวคำเป็นมัน มีความสามารถในการใช้ลูกดอกเป็นอาวุธป้องกันตัวและหาอาหาร อีกทั้งเชี่ยวชาญในด้วยสมุนไพร

น้ำตกจักรวารี หรือตามชื่อภาษาท้องถิ่นว่า 'โอปายง' ซึ่งมีความหมายว่าน้ำตกกางร่ม ห่างจากที่ว่าการอำเภอสุโขทัยประมาณ ๖ กิโลเมตร มีต้นกำเนิดจากผืนป่าบนเทือกเขาสันกาลาศีรี สวยงามด้วยสายน้ำหลากไหลเป็นเชิงชั้นใหญ่น้อยตลอดทั้งปี แวดล้อมด้วยพรรณไม้ป่าดงดิบหายากนานาชนิดและไม่ยัคนต้นขนาดใหญ่มากมายปกคลุมบริเวณจมน้ำ โดยเฉพาบนยอดเขาที่สามารถมองเห็นแปะ หรือป่าลุ่มบึงสุรย์ พืชตระกูลปาล์มที่หาได้ยากยิ่งชนิดหนึ่งของโลก

สวนรวมพรรณไม้ป่า ๖๐ พรรณานุกรณ บ้านโคกไร่ใหญ่ ห่างจากที่ว่าการอำเภอสุโขทัยประมาณ ๑๕ กิโลเมตร นำสนใจด้วยพรรณไม้มากมายที่จัดไว้เป็นหมวดหมู่ภายในเนื้อที่กว่า ๓๐๐ ไร่ ไม่ว่าจะเป็นไม้ดอกและไม้ประดับตามบ้าน และพรรณไม้ป่า

หายากขนาดเล็กใหญ่ในแปลงเพาะต่างๆ มีผู้เชี่ยวชาญดำเนินการศึกษาพรรณไม้ รวมถึงการจัดนิทรรศการแสดงผลพันธุ์ไม้ งานวิชาการเกษตรและแหล่งไม้ดอกไม้ประดับ รวมทั้งแจกจ่ายพรรณไม้สำหรับเกษตรกรและผู้สนใจทั่วไป

น้ำตกโละเต็ญ อำเภอเจาะไอร้อง ห่างจากสถานีรถไฟบ้านโละเต็ญประมาณ ๑ กิโลเมตร นับเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจยอดนิยมของผู้คนใกล้เคียงทั้งในวันหยุดสุดสัปดาห์และวันหยุดเทศกาล เนื่องจากความสวยงามของสายน้ำที่ไหลละม่อมตามโขดหินน้อยใหญ่เกิดเป็นแอ่งสำหรับเล่นน้ำมากมายท่ามกลางหมู่ไม้ร่มเย็น

หมู่บ้านจุฬารณย์พัฒนา ๕ จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ภายใต้โครงการฟื้นฟูสภาพสิ่งแวดล้อมและชีวิตความเป็นอยู่ของราษฎรผู้ประสบอุทกภัยภาคใต้ อันเป็นพระราชดำริของ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี องค์ประธานสถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ ทรงอนุมัติให้ราษฎรผู้ยากไร้เข้าอยู่อาศัยจำนวน ๑๐๐ ครอบครัว จัดสรรที่ทำกินให้ครอบครัวละ ๑๐ ไร่ ส่งเสริมให้ปลูกผลไม้จำพวก ลองกอง มังคุด และทุเรียน พร้อมกับอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในรูปแบบเกษตรผสมผสาน เช่น ปลูกพืชผักสวนครัวรั้วกินได้ เรือนเพาะกล้วยไม้ พื้นเมืองในภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ขนาดใหญ่มากมายหลายสายพันธุ์ จนกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวและดูงานของนักท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวกว้างไกล

ล่องแก่งของภูมิกายไอร้อง ลำธารสายใหญ่ของอำเภอจะนะ จุดล่องแก่งอยู่ห่างจากอำเภอจะนะถึงบ้านไอร้องบึงประมาณ ๒๐ กิโลเมตร นอกจากสายน้ำบางช่วงจะไหลผ่านแก่งหินมากมายชวนตื่นเต้นเร้าใจสายน้ำบางช่วงยังไหลเอื่อยพาผ่านทิวทัศน์อันสวยงามของป่าไม้ตามสองฟากฝั่ง หลังล่องแก่งอาจกางเต็นท์นอนตามริมน้ำ บริเวณบ้านของชาวบ้านหรือพักร่วมกับชาวบ้าน ซึ่งจะจัดสถานที่เป็นสัดส่วนให้

น้ำตกชาบง อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอ
ยี่งอตามเส้นทางสายยี่งอ-มะรือโบประมาณ ๘ กิโลเมตร
ตัวน้ำตกสวยงามด้วยเชิงชั้นลดหลั่นลงมาของสายน้ำ
แวดล้อมด้วยพรรณไม้ป่าและสวนผลไม้บ้านาชนิด เช่น
เงาะ ทุเรียน มังคุด ถัดจากตัวน้ำตกขึ้นไปมีฝายกั้นน้ำ
ตามพระราชดำริ ซึ่งได้จัดพื้นที่ไว้สำหรับเป็นที่พักผ่อน
หย่อนใจ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะมาเที่ยวชมสถานที่
ทั้งสองในช่วงฤดูผลไม้กำลังติดลูก

น้ำตกพรุเจือ ห่างจากที่ว่าการอำเภอยี่งอ
ตามเส้นทางสายนราธิวาส-บาเจาะประมาณ ๙ กิโลเมตร
ตัวน้ำตกก่อกั้นด้วยฝายน้ำล้นของกรมชลประทาน
ทว่าสวยงามน่าพักผ่อนหย่อนใจตามธรรมชาติ

น้ำตกกรันหยอ น้ำตกที่เพิ่ง
ค้นพบใหม่ในหมู่บ้านตันทอง อำเภอ
รือเสาะ จากตัวเมืองมาประมาณ ๕๕
กิโลเมตร แยกเข้าทางหลวงสายท่าเรือ-
โกตาบารู ประมาณ ๒ กิโลเมตร บริสุทธิ์ด้วยสายน้ำ
ทั้งตัวลงจากแผ่นผาไม่ต่ำกว่า ๑๐๐ เมตร ท่ามกลาง
สภาพป่าไม้ธรรมชาติ

น้ำตกไอรักทอด ตั้งอยู่ที่หมู่บ้านตะเคียน
ตันเดียว ห่างจากที่ว่าการอำเภอศรีสาครประมาณ ๑๕
กิโลเมตร มีทั้งหมด ๗ ชั้น ลดหลั่นลงมาตามแผ่นผา
รายล้อมด้วยสภาพป่าอุดมสมบูรณ์ ซึ่งเป็นที่อาศัยของ
นกและสัตว์ป่านานาชนิด

วนสนุไพรนิคมสร้างตนเองศรีสาคร
ห่างจากอำเภอศรีสาครประมาณ ๑๒ กิโลเมตร
ศูนย์รวมการเพาะขยายพันธุ์กล้าไม้พื้นเมืองและสมุนไพร
ซึ่งมีไม่น้อยกว่า ๗๕๐ ชนิด ภายในร่มรื่นด้วยไม้ยืนต้น
น้อยใหญ่กลมกลืนกับแปลงสมุนไพร จึงเป็นสถานที่
พักผ่อนหย่อนใจที่น่าสนใจอีกแห่งหนึ่ง

เด็กขบขันในหมู่บ้านริมแม่น้ำบางนรา

พญายไพรในป่าดงดิบ

ยาณาจักรเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า
ในป่าดงดิบเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหาลา-บาลา ผืนป่าดงดิบที่กล่าวได้ว่าอุดมสมบูรณ์ที่สุดในเมืองไทย เป็นแหล่งอาศัยของสัตว์ป่าหายาก เช่น กระซู่ เขียวมั่ง หรือชะนีคำใหญ่ ซึ่งเป็นสัตว์ชนิดใหม่ที่พบในเมืองไทย นักพลาญอย่างนกเงือกหัวแรดและนกชนหิน เป็นที่รวมการกระจายของพรรณไม้ป่าหายากนานาชนิด ไม่ว่าจะเป็นปาล์มบังสุริย สดุดยอดพรรณไม้แห่งป่าหาลา-บาลา ดงมหาสดา เฟิร์นพันธุ์โบราณที่มีต้นขนาดใหญ่ตลอดจนสัตว์ป่าอีกมากมายที่ยังไม่ได้ถูกค้นพบ ประกาศจัดตั้งอย่างเป็นทางการเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๔ ครอบคลุมผืนป่าบริเวณทิวเขาสันกาลาคีรี อันเป็นเส้นแบ่งพรมแดนทางธรรมชาติระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย ประมาณ ๒๗๐,๗๒๔ ไร่ ประกอบด้วยผืนป่า ๒ ส่วน

- คือ ป่าหาลาในเขตอำเภอเบตง จังหวัดยะลา อำเภอ
- จะแนะ จังหวัดนราธิวาส และป่าบาลาในเขตอำเภอแว้ง
- อำเภอสุคีริน จังหวัดนราธิวาส
- ด้วยความอุดมสมบูรณ์ของผืนป่าหาลา-บาลาจึงเหมาะอย่างยิ่งสำหรับกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศและศึกษาธรรมชาติ เช่น ดูนก ดูผีเสื้อ และศึกษาพรรณไม้ โดยใช้เส้นทางสายยุทธศาสตร์หมายเลข ๔๐๖๒ เป็นถนนลาดยางอย่างดีตัดผ่านใจกลางป่าดงดิบ โดยเริ่มจากบ้านบูเกะตา อำเภอแว้ง ตัดผ่านผืนป่าทางด้านป่าบาลาไปสิ้นสุดที่บ้านภูเขาทอง อำเภอสุคีริน ระยะทาง ๑๔ กิโลเมตร ซึ่งนับเป็นเส้นทางศึกษาธรรมชาติที่สวยงามและอยู่ไม่ไกลจากอำเภอสุโขทัย โกลก ทำให้เดินทางไปกลับได้ภายในหนึ่งวัน สำหรับ

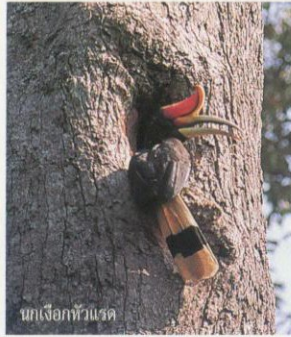
นักท่องเที่ยวทั่วไปส่วนใหญ่ นิยมเดินทางไปนาคกสิรินธร ซึ่งนอกจากจะเดินทางเข้าไปค่อนข้างสะดวก บริเวณริมน้ำตกยังสามารถพบเห็นพรรณไม้หายากหลายชนิด

การเดินทางจากหาดใหญ่มาตามทางหลวง

หมายเลข ๔๓ ผ่านจังหวัดปัตตานี จากนั้นใช้ทางหลวงหมายเลข ๔๒ ถึงอำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส ใช้ทางหลวงหมายเลข ๔๐๕๕ และ ๔๐๕๖ ผ่านอำเภอสู่ไทยปาดิ จากนั้นแยกเข้าทางหลวงหมายเลข ๔๐๕๗ ไปอำเภอแว้ง ถึงบ้านบุเกะตา ก่อนถึงเขตชายแดนจะเห็นป้ายบอกทางไปเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา-บาลาและน้ำตกสิรินธร เลี้ยวขวาตามทางหลวงหมายเลข ๔๐๖๒ สามารถใช้บริการบ้านพักของเอกชนในตัวอำเภอสู่ไทย-ลก ได้โดยสะดวก หากต้องการค้างแรมในป่าและทำกิจกรรมในพื้นที่ต้องทำหนังสือล่วงหน้าถึงที่ทำการเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลา-บาลา ตู้ ปณ. ๓ อำเภอแว้ง จังหวัดนราธิวาส ๙๖๑๖๐

เกสต์เฮาส์ชายป่าฮาลา-บาลา มีจัดกิจกรรมเดินป่าเชิงอนุรักษ์และกิจกรรมนันทนาการหลายประเภท ติดต่อบ้านแว้งเกสต์เฮาส์ ถนนสุขาภิบาล ซอย ๑๗ อำเภอแว้ง มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน สำหรับเดินทางเป็นกรุ๊ปอย่างต่ำ ๔ ท่าน และภูเขาทองเกสต์เฮาส์ บ้านกำนันจวบ ต. ภูเขาทอง สำหรับเดินทางเป็นกรุ๊ปอย่างต่ำ ๔ ท่าน นอกจากนี้มีรถตู้และรถกระบะให้เช่า ติดต่อคุณณัฐนิ วงศ์วรวิทย์ โทรศัพท์ ๐-๖๖๐๙-๗๐๑๒ และบัสซิเนสแอนดี้เชอร์ นราธิวาส โทรศัพท์ ๐-๗๓๔๑-๐๑๒๗

ป่าพรุสิรินธร มีสภาพเป็นป่าดิบชื้นในที่ลุ่มน้ำขัง ประกาศจัดตั้งเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และจัดสร้างศูนย์วิจัยและศึกษาธรรมชาติป่า

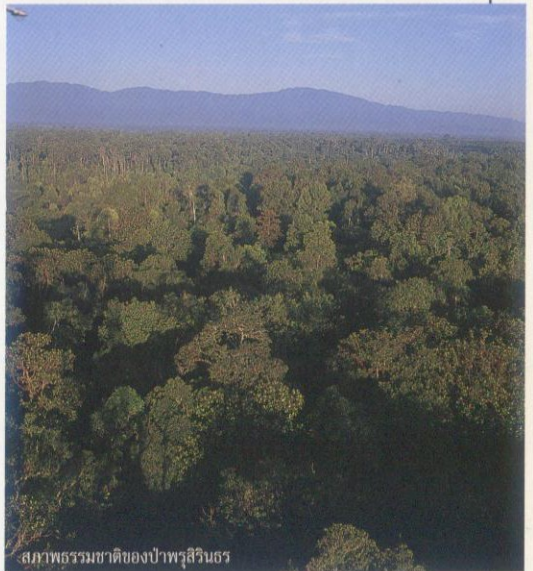

นกเงือกหัวแรด

พรุสิรินธร ทำการศึกษาวิจัยระบบนิเวศของป่าพรุ ครอบคลุมพื้นที่กว่า ๑๒๕,๐๐๐ ไร่ ซึ่งนับว่าเป็นป่าพรุที่มีพื้นที่กว้างใหญ่ที่สุดในประเทศไทย แหล่งรวมของระบบนิเวศ ป่าพรุไว้อย่างสมบูรณ์แบบ เป็นแหล่งอาศัยของสัตว์ป่าไม่น้อยกว่า ๒๐๐ ชนิด และพรรณพืชอีกกว่า ๔๐๐ ชนิด ซึ่งแต่ละชนิดล้วนหายากและจัดอยู่ในสังคม

เฉพาะป่าพรุเท่านั้น

สำหรับนักท่องเที่ยวทั่วไปบริเวณศูนย์วิจัยฯ ได้จัดทำเส้นทางศึกษาธรรมชาติป่าพรุ ความยาว ๑.๒๐๐ เมตร ลักษณะเป็นสะพานไม้ยกพื้นสลับเลาะไปตามกลางพรุ พบเห็นระบบนิเวศที่หลากหลายไปด้วยพรรณไม้และสัตว์ที่อาศัยในป่าพรุ ใช้เวลาเดินศึกษาธรรมชาติของป่าพรุอย่างทั่วถึงประมาณ ๓๐-๔๕ นาที เปิดให้เข้าชมทุกวัน ตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐-๑๖.๓๐ นาฬิกา

สภาพธรรมชาติของป่าพรุสิรินธร

เนื่องจากศูนย์วิจัยฯ อยู่ไม่ไกลจากตัวเมืองสุโขทัยและด่านสุโขทัย-สุโขทัย ซึ่งเป็นเมืองชายแดนและย่านการค้าสำคัญระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย ในตัวเมืองจึงมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ไว้รองรับนักท่องเที่ยวอย่างครบครัน และมีรถรับจ้างในตัวเมืองสุโขทัยให้บริการมากมาย สำหรับผู้ที่นำรถส่วนตัวมาเองใช้เส้นทางสายสุโขทัย-สุโขทัย-ตากไป ถึงสี่แยกขบวนน้ำพันบริเวณกิโลเมตรที่ ๕ แยกซ้ายเข้าไปอีกประมาณ ๕ กิโลเมตรถึงที่ทำการศูนย์วิจัยฯ

อุทยานแห่งชาติโกสุมพิสัย ผืนป่าใหญ่ที่ครอบคลุมอาณาเขตกว้างไกลถึง ๓ จังหวัด คือ ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส เป็นที่รู้จักกันทั่วไปในความงามของน้ำตกป่าใจ ซึ่งกล่าวได้ว่ามีความงดงามที่สุดของภาคใต้ เป็นแห่งแรกที่ค้นพบ 'ย่านดาโอ๊ะ' หรือใบไม้สีทอง พืชมหัศจรรย์ที่มีก้ามหอยละเอียดนุ่มปก

พืชมหัศจรรย์ในป่าดงดิบ
อำเภอบางบาล

คลุมใบสีทอง รวมถึงเป็นแหล่งอาศัยของสัตว์ป่าหายากอย่างเช่นนกชนหิน ซึ่งเป็นหนึ่งในนกเงือกกว่า ๗ ชนิดที่อาศัยอยู่ในผืนป่าแห่งนี้ ไม่นับพรรณไม้ป่าดงดิบที่น่าสนใจหลายชนิด

ด้วยความอุดมสมบูรณ์และความหลากหลายของผืนป่า จึงเหมาะอย่างยิ่งสำหรับกิจกรรมศึกษาธรรมชาติ เช่น ดูนก ซึ่งมีนกหายากที่พบได้เฉพาะบริเวณผืนป่าดงดิบภาคใต้ เช่น นกชนหิน นกเงือกหัวแรด และนกสวยงามอีกหลายชนิด เป็นผืนป่าที่เหมาะสำหรับศึกษาพรรณไม้ป่าดงดิบ ด้วยเป็นจุดบรรจบของสายพันธุ์จากป่าดิบเขตร้อนกับสายพันธุ์อินโดจีน ทำให้มีความหลากหลายทั้งในด้านพืชพรรณและสัตว์ป่ามากที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศ

การเดินทาง ที่ทำการอุทยานฯ และน้ำตกป่าใจอยู่บริเวณใกล้ๆ กันริมเส้นทางสายปัตตานี-นราธิวาส จากตัวอำเภอบางบาลจะแยกเข้าไปถึงที่ทำการอุทยานฯ ประมาณ ๒ กิโลเมตร

อุทยานแห่งชาติน้ำตกซีโป อำเภอร่อนงะจัดเป็นอุทยานฯ ที่มีน้ำตกสวยงาม คือน้ำตกซีโป ซึ่งเกิดจากผืนป่าบนเทือกเขาซีโปที่ทอดตัวเป็นแนวยาวจดอำเภอศรีสาครและอำเภอจะแนะ มีทั้งหมด ๙ ชั้น สวยงามด้วยสายน้ำหลากไหลลงสายลงมาจากผาหินรูปทรงแตกต่างกันในแต่ละชั้น ในปี พ.ศ. ๒๕๐๙ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรน้ำตกซีโป ต่อจากนั้นในปี พ.ศ. ๒๕๓๐ ได้มีโครงการปรับปรุงอุทยานน้ำตกซีโปเป็นกรณีพิเศษเนื่องในวโรกาสมงคลสมัยรัชดาภิเษก

ห่างจากอุทยานฯ ผ่านบ้านซีโปประมาณ ๑ กิโลเมตรจะพบต้นลองกองซีโป หรือลองกองต้นหยงมัส ซึ่งมีอายุกว่า ๑๓๐ ปี ที่บ้านซีโปแห่งนี้ถือเป็นแหล่งกำเนิดลองกองของประเทศไทยที่มีรสชาติหวานอร่อยที่สุดอีกด้วย มีชาวสวน นักวิชาการด้านพืชศาสตร์ และนักท่องเที่ยวที่สนใจทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเดินทางมาเที่ยวชมอย่างสม่ำเสมอ

การเล่นพื้นบ้าน สีสันงานประเพณี

สีล: ศิลปะการป้องกันตัวที่สืบทอดกันมาเนิ่นนานของชาวไทยเชื้อสายมุสลิม ลักษณะการต่อสู้ด้วยมือเปล่าคล้ายกังฟู หรือมวยไทย การแสดงสีลจะเริ่มต้นด้วยการไหว้ครู โดยจะไหว้ที่ละคน ผู้เล่นจะท่องบ่นคาถาใจความว่า “ขอให้อิทธิกรรมแก่คู่ชิงชัย ขอให้เป็นที่รักแก่เพื่อนบ้าน ขอให้ผู้ชมนิยมศรัทธา” ผู้แสดงจะแสดงเป็นคู่ๆ เน้นการแต่งกายที่สวยงาม โดยสวมเสื้อแขนสั้น นุ่งโสร่งสีสดทับกางเกงขายาว คาดเอวด้วยผ้า หรือเข็มขัดคาดทับโสร่งให้กระชับ เห็นบริขรที่เอวและมีผ้าโพกศีรษะ การแสดงสีลแบ่งเป็น ๒ ประเภท คือ สีลยาโตะ (ตก) ศิลปะการต่อสู้โดยการรุกและรับ ถ้ารับไม่ได้ก็จะตกไป ส่วนใหญ่จะใช้ในการประชันฝีมือ สีล (รำ) คือสีลที่ใช้กรีขประกอบการเล่นรำก่อนแสดง การต่อสู้ทั้งหมดจะรับเล่นในงานมงคลต่างๆ เช่น งานสุหนัด แต่งงาน

มโนราห์ จัดเป็นศิลปะการแสดงเช่นเดียวกับมะโย่ง มโนราห์คณะหนึ่งจะมีผู้แสดงไม่น้อยกว่า ๑๐ คน โดยแสดงเป็นตัวละคร ตัวนาง และตัวตลก ก่อนมโนราห์ทำการแสดงจะมีการแสดงดนตรีก่อนทุกครั้ง ผสมเครื่องดนตรีที่มีทั้งกลอง มโหรี โหม่ง ไม้แตระ ไม้กรับ ปัจจุบันมีดนตรีสากลเข้ามาผสมด้วย เช่น กีตาร์ กลองชุด

ตีกฐกะ คล้ายลำตัดของภาคกลาง โดยมีการร้องโต้ตอบระหว่างกัน หรือร้องเดี่ยว โดยใช้ปฏิภาณไหวพริบในการคิดใช้ถ้อยคำขึ้นต้นและโต้ตอบ สุตูกณะหนึ่งจะมีลูกคู่ประมาณ ๑๐ คน ผู้ร้องเพลงประจำคณะมีประมาณ ๒-๓ คน ลูกคู่จะนั่งล้อมวงร้องรับและปรบมือพร้อมทั้งโยกตัวให้เข้ากับจังหวะดนตรี ได้แก่ กลองรำมะนา มโหรี โหม่ง และลูกแซก ในสมัยก่อนนักแสดงตีกฐกะจะนุ่งโสร่งและสวมเสื้อคอกลม แต่ปัจจุบันเปลี่ยนมาแต่งกายแบบสากลนิยม

หนังตะลุง เป็นกิจกรรมบันเทิงที่นิยมมาเนิ่นนานในแถบจังหวัดนราธิวาส ยะลา และปัตตานี ในตัวหนังตะลุงจะมีตัวละคร ตัวนาง และตัวตลก ซึ่งมีรูปหนังไต่เพิงเป็นตัวชูโรงเช่นเดียวกับหนังตะลุงของมลายู โรงที่ใช้แสดงหนังตะลุงสร้างเป็นเพิงหมาแหงนสูงจากพื้นดินประมาณ ๑-๑.๕ เมตร แสดงประกอบเครื่องดนตรี คือ กลองขนาดเล็ก ๑ คู่ โปงา ทับ โหม่ง ฉิ่ง และมโหรี ปัจจุบันมีการนำเครื่องดนตรีสากลมาผสมกับดนตรีของหนังตะลุง

ประเพณีการกินเหลียว หรือชาวมุสลิมเรียกกันว่า ‘มาแกบูโละ’ ปฏิบัติติดต่อกันมาเป็นเวลาเนิ่นนานในช่วงเดือน ๑๐ และเดือน ๑ ของปฏิทินศักราชฮิจเราะห์ หรือตรงกับเดือนมิถุนายนและกรกฎาคมของไทย การกินเหลียวส่วนใหญ่นิยมจัดงานแต่งงาน หรืองานเข้าสู่สุหนัต (มาโซะยารี) เจ้าภาพจะเชิญญาติสนิทมิตรสหายไปร่วมรับประทานอาหารในงาน ซึ่งจะเริ่มตั้งแต่เวลา ๑๔.๐๐-๒๒.๐๐ นาฬิกา หลังรับประทานอาหารจะมีการนำเงินไปมอบให้เจ้าภาพเพื่อเป็นการช่วยเหลืองาน

การถือศีลอด ชาวไทยเชื้อสายมุสลิมและผู้นับถือทั่วไปจะเริ่มถือศีลอดในเดือนรอมฎอน หรือช่วงเดือนพฤษภาคมของไทย ผู้ถือศีลอดจะต้องมีอายุ ๑๐ ปีขึ้นไป ทำการถือศีลอดอย่างเคร่งครัดตลอด ๓๐ วัน ตั้งแต่พระอาทิตย์ขึ้นจนกระทั่งตกดิน โดยงดทั้งน้ำและอาหารทุกชนิด สำรวมกิเลสทางใจ รวมทั้งถือศีลตามหลักศาสนา หลังถือศีลอดจะมีการหยุดงานอย่างน้อย ๑ วัน เพื่อพบปะระหว่างญาติพี่น้องและถือเป็นวันพักผ่อนประจำปี

ที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวก

ที่พัก

ในเมือง

ต้นทอง ถนนโสภณพิสัย โทรศัพท์ ๐-๗๓๕๐-๐๔๗๗ แปะพิทักษ์ ถนนวรคามพิพิธ โทรศัพท์ ๐-๗๓๕๐-๐๐๗๖, ๐-๗๓๕๐-๐๒๕๙ รอยัล ปรีนเซส ถนนพิชิตบำรุง โทรศัพท์ ๐-๗๓๕๐-๕๐๔๐-๕๐ ย่านมะนาว รีสอร์ท ตำบลกะลุวอเหนือ โทรศัพท์ ๐-๗๓๕๐-๓๖๔๐ ปาหนัน รีสอร์ท ถนนนราธิวาส-ตากใบ โทรศัพท์ ๐-๗๓๕๐-๔๗๔๙

อำเภอตากใบ ตาบาพลาซ่า ถนนตากใบ-ตาบา โทรศัพท์ ๐-๗๓๕๔-๐๒๓๒-๔ ตากใบลาภูน รีสอร์ท ตำบลเจ๊ะเห โทรศัพท์ ๐-๗๓๕๔-๐๔๗๔

อำเภอสุไหงโก-ลก เก็นดิง ถนนเอเชีย ๑๔ โทรศัพท์ ๐-๗๓๖๐-๓๒๓๐-๔๐ แกรนด์ การ์เด็น ถนนประชา-วิวัฒน์ ซอย ๓ โทรศัพท์ ๐-๗๓๖๐-๓๖๐๐-๕, ๐-๗๓๖๐-๓๕๐๐-๔ ซีดี ถนนสุขยงค์ โทรศัพท์ ๐-๗๓๖๐-๓๕๒๐ ฮาร์วีเจนท์ ถนนเจริญเขต ซอย ๓ โทรศัพท์ ๐-๗๓๖๐-๐๔๐๐, ๐-๗๓๖๐-๐๔๐๐ มารินา ถนนเจริญเขต ซอย ๓ โทรศัพท์ ๐-๗๓๖๐-๓๔๘๐-๕ เมอร์ลิน ถนนเจริญเขต โทรศัพท์ ๐-๗๓๖๐-๐๐๐๓, ๐-๗๓๖๐-๐๔๓๐ พลาซ่า ถนนเทศปฐม โทรศัพท์ ๐-๗๓๖๐-๐๔๗๕-๖, ๐-๗๓๖๐-๓๔๐๓ เวนิส พาเลซ ถนนชื่นมรรคา โทรศัพท์ ๐-๗๓๖๐-๐๒๐๐, ๐-๗๓๖๐-๓๗๐๐-๙ อินเดอร์ทาวเวอร์ ถนนประชาวิวัฒน์ โทรศัพท์ ๐-๗๓๖๐-๒๗๐๐-๔

ร้านอาหาร

ในเมือง

มังกรทอง ถนนภูผาภักดี ริมแม่น้ำบางนรา โทรศัพท์ ๐-๗๓๕๐-๐๔๓๕ สวนอาหารริมน้ำ ถนนนราธิวาส-ตากใบ โทรศัพท์ ๐-๗๓๕๐-๐๔๕๙ ห้องอาหารต้นทอง ในโรงแรมต้นทอง ถนนโสภณพิสัย โทรศัพท์ ๐-๗๓๕๐-๐๔๔๗ ห้องอาหารทักษิณ ในโรงแรมรอยัลปรีนเซส ถนนพิชิตบำรุง โทรศัพท์ ๐-๗๓๕๐-๕๐๔๐ สวนอาหารปาหนัน ในปาหนัน รีสอร์ท ถนนนราธิวาส-ตากใบ โทรศัพท์ ๐-๗๓๕๐-๔๗๔๙ สวนอาหารกาเสาะ

ถนนนราธิวาส-ระแงะ โทรศัพท์ ๐-๐๔๗๔-๔๐๖๗
ร้านอาหารตา ถนนนราธิวาส-ตากใบ โทรศัพท์ ๐-๐๔๕๐-๖๗๓๒ มูเยียร่า ถนน วิจิตรไชยบูรณ์ โทรศัพท์ ๐-๗๓๕๐-๒๐๙๐ ร้านเจ๊ะสนิ ถนน โสภณพิสัย โทรศัพท์ ๐-๗๓๕๐-๐๓๐๔

อำเภอตากใบ นัคพbungทอง ถนนนราธิวาส-ตากใบ โทรศัพท์ ๐-๗๓๕๔-๐๑๔๐ เรือนแพ บริเวณโครงการชลประทานปูย ตำบลพร่อน โทรศัพท์ ๐-๐๔๖๙-๐๕๖๙ ตากใบลาภูน ถนนตากใบ-นราธิวาส โทรศัพท์ ๐-๗๓๕๔-๐๔๗๔

อำเภอสุไหงโก-ลก กัดดาการักมัย ถนนเจริญเขต ซอยภูธร โทรศัพท์ ๐-๗๓๖๐-๐๑๒๙ รสสยาม ถนนชื่นมรรคา โทรศัพท์ ๐-๗๓๖๐-๐๓๖๐ ห้องอาหารรัตนาวาริน ในโรงแรมเก็นดิง ถนนเอเชีย โทรศัพท์ ๐-๗๓๖๐-๒๒๓๐ ห้องอาหารสุดศิริ ในโรงแรมแกรนด์ การ์เด็น ถนนประชาวิวัฒน์ ซอย ๓ โทรศัพท์ ๐-๗๓๖๐-๐๒๐๙ ห้องอาหารเมอร์เดียน ในโรงแรมมารินา ถนนเจริญเขต ซอย ๓ โทรศัพท์ ๐-๗๓๖๐-๓๔๘๐ ห้องอาหารรินคำ ในโรงแรมเวนิส พาเลซ ถนนชื่นมรรคา โทรศัพท์ ๖๐-๐๒๐๐ บะกุดเต ถนนประชาวิวัฒน์ โทรศัพท์ ๐-๗๓๖๐-๐๐๓๖ หมากแดง ถนนวงศวิวัฒน์ โทรศัพท์ ๐-๗๓๖๐-๐๒๐๔ รมัไพร ๑ ถนนทรายทอง ๒ โทรศัพท์ ๐-๗๓๖๐-๓๔๐๔ เต้าทอง ถนนเอเชีย ๑๔ โทรศัพท์ ๐-๗๓๖๐-๓๖๔๖ คำสิงทอง ถนนเทพปฐม ซอย ๒ โทรศัพท์ ๐-๗๓๖๐-๕๗๔๔

อาหารไทย-มุสลิม รอมลี ถนนเจริญเขต ซอย ๓ โทรศัพท์ ๐-๗๓๖๐-๒๖๖๔ อิบราฮิม ถนนบุษยพันธ์ โทรศัพท์ ๐-๗๓๖๐-๐๖๔๖ อูสมาน ถนนวรคามินทร์ โทรศัพท์ ๐-๗๓๖๐-๐๕๖๐

ร้านขายของที่ระลึก ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิภพทอง โทรศัพท์ ๐-๗๓๕๐-๓๔๙๐ ร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากเซรามิกและเครื่องปั้นดินเผาในพระตำหนักทักษิณราชนิเวศน์

การเดินทาง

นราธิวาสเป็นเมืองที่ตั้งอยู่ใต้สุดของประเทศไทย ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ ๑,๐๔๔ กิโลเมตร การเดินทางที่นิยมและสะดวกที่สุดคือรถไฟ แต่เครื่องบินจะเร็วกว่ามาก

รถยนต์ จากกรุงเทพฯ มาตามทางหลวงหมายเลข ๔ ผ่านประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร เข้าสู่เส้นทางหมายเลข ๔๑ ถึงหาดใหญ่ใช้ทางหลวงหมายเลข ๔๒ ผ่านปัตตานีถึงนราธิวาส

รถโดยสารประจำทาง จากสถานีขนส่งสายใต้ใหม่มีรถโดยสารปรับอากาศไปนราธิวาสทุกวัน รถปรับอากาศอีโค่ (๒๔ ที่นั่ง) มีเที่ยวเวลา ๐๗.๓๐ นาฬิกา รถปรับอากาศชั้น ๑ มีเที่ยวเวลา ๐๙.๐๐ นาฬิกา รถปรับอากาศชั้น ๒ มีเที่ยวเวลา ๐๙.๓๐ นาฬิกา โทรศัพท์ ๐-๒๔๓๕-๐๒๐๐ สถานีนาธิวาส โทรศัพท์ ๐-๗๕๕๐-๑๔๔๕

รถไฟ จากสถานีหัวลำโพงมีรถไฟเหี่ยว กรุงเทพฯ-นราธิวาส-สุโขทัย-กรุงเทพฯ ทุกวัน เหี่ยวไป รถเร็ว เหี่ยวเวลา ๐๒.๒๕ นาฬิกา รถด่วนพิเศษ (ทักษิณ) เหี่ยวเวลา ๐๔.๔๕ นาฬิกา รถด่วนพิเศษระหว่างประเทศ เหี่ยวเวลา ๐๔.๐๐ นาฬิกา รถท้องถิ่น หาดใหญ่-สุโขทัย-กรุงเทพฯ เหี่ยวเวลา ๐๖.๔๕, ๐๙.๓๕ นาฬิกา ยะลา-สุโขทัย-กรุงเทพฯ เหี่ยวเวลา ๐๖.๐๐ นาฬิกา นครศรีธรรมราช-สุโขทัย-กรุงเทพฯ เหี่ยวเวลา ๐๖.๐๐ นาฬิกา สุราษฎร์ธานี-สุโขทัย-กรุงเทพฯ เหี่ยวเวลา ๐๖.๐๕ นาฬิกา รถเร็ว กรุงเทพฯ-นครศรีธรรมราช เหี่ยวเวลา ๐๗.๓๕ นาฬิกา รถเร็ว กรุงเทพฯ-ยะลา เหี่ยวเวลา ๐๘.๕๐ นาฬิกา

เหี่ยวกลับ รถด่วนพิเศษระหว่างประเทศ เหี่ยวเวลา ๐๗.๐๐ นาฬิกา รถเร็ว สุโขทัย-กรุงเทพฯ เหี่ยวเวลา ๐๑.๐๐ นาฬิกา รถด่วนพิเศษ (ทักษิณ) เหี่ยวเวลา ๐๔.๐๕ นาฬิกา รถเร็ว นครศรีธรรมราช เหี่ยวเวลา ๐๒.๐๐ นาฬิกา รถด่วน เหี่ยวเวลา ๐๔.๐๐ นาฬิกา รถด่วนพิเศษ ยะลา เหี่ยวเวลา ๐๔.๔๕ นาฬิกา สุราษฎร์ธานี เหี่ยวเวลา ๐๑.๒๕ นาฬิกา รถท้องถิ่น สุโขทัย-กรุงเทพฯ-ชุมทางหาดใหญ่

• เหี่ยวเวลา ๐๓.๐๕, ๐๓.๕๐ นาฬิกา

• ค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมได้กับการรถไฟแห่งประเทศไทย เว็บไซต์ <http://www.srt.motc.go.th/> โทรศัพท์ ๐-๒๒๒๓-๗๐๐๐, ๐-๒๒๒๓-๗๐๒๐

• เครื่องบิน บริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) มีเหี่ยวบินกรุงเทพฯ-ภูเก็ต-นราธิวาสวันละ ๑ เหี่ยวเหี่ยวเวลา ๐๗.๐๐ นาฬิกา ค่าโดยสารชั้นธรรมดา ราคา ๒,๕๕๐ บาท ชั้นธุรกิจราคา ๓,๗๕๐ บาท โทรศัพท์ ๐-๒๖๒๔-๒๐๐๐

• **หมายเหตุ :** ราคาค่าโดยสารและเหี่ยวเวลาการเดินทางอาจมีการเปลี่ยนแปลง ควรสอบถามล่วงหน้าก่อนเดินทาง

หมายเลขโทรศัพท์ที่สำคัญ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงาน ภาคใต้ เขต ๓ (ภาคใต้ตอนล่าง) ถนนนราธิวาส-ตากใบ อำเภอเมืองฯ นราธิวาส โทรศัพท์ ๐-๗๓๕๐-๖๐๔๔

ศูนย์บริการข่าวสารการท่องเที่ยว ๐-๗๓๖๑-๒๑๒๖

ตำรวจท่องเที่ยว ๐-๗๓๖๑-๒๐๐๔

ด่านศุลกากร ๐-๗๓๖๑-๐๓๖๔

สถานีตำรวจภูธร ๐-๗๓๕๐-๐๒๒๖

หรือ ๐๙๙๐

บริษัทขนส่ง จำกัด ๐-๗๓๕๐-๐๔๔๕

สถานีขนส่งนราธิวาส ๐-๗๓๕๐-๐๔๔๕

สถานีขนส่งสุโขทัย-กรุงเทพฯ ๐-๗๓๖๑-๒๐๔๕

สถานีรถไฟสุโขทัย-กรุงเทพฯ ๐-๗๓๖๑-๐๑๖๒

๐-๗๓๖๑-๔๖๐๐

บริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) ๐-๗๓๕๐-๐๑๖๑

ตำรวจทางหลวง ๐-๗๓๕๐-๐๔๔๖

โรงพยาบาลเมืองนราธิวาส ๐-๗๓๕๐-๓๔๔๐

โรงพยาบาลโคกเคียน ๐-๗๓๕๐-๐๔๔๑

จัดทำโดย

อนุสาร อ.ส.ท.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

๒๐๒ อาคารเลอ ศยงคอรค์ ถนนรัชดาภิเษก

เขตห้วยขวาง กรุงเทพฯ ๑๐๓๑๐

โทรศัพท์ ๐-๒๖๕๔-๑๒๒๒ ต่อ ๒๐๐๑

โทรสาร ๐-๒๖๕๔-๑๕๓๗

สเนศ จามสน...เรียบเรียงข้อมูล

นพดล กันบัว...รวบรวมภาพ